

Vuk Ćosić

DRAGI KARL

26. 4.–25. 5. 2024

artKIT

Prej in tukaj

Lani smo gostili Vuka Ćosića na mednarodni skupinski razstavi Licemerje in napuh, ki je v okviru Mednarodnega festivala umetnosti, tehnologije in znanosti KIBLIX 2023 potekala do 8. februarja 2024 v KIBLA PORTALU. Zaradi velika zanimanja smo jo podaljšali. A ta velika razstava v največjem slovenskem razstavišču za sodobno umetnost in na največjem »avtonomnem« – lahko tudi neodvisnem ali nevladnem za dodatno pojasnitev – prostoru daleč naokoli je bila verjetno tudi zadnja na 2.000 m² površine. KIBLA PORTAL smo odprli leta 2012, ko je Maribor s partnerskimi mesti nosil naziv Evropska prestolnica kulture, in trinajst let pozneje se poslavlja s prizorišča kot ena najsvetlejših, programsko najpestrejših in vsebinsko najdoslednejših točk umetniške, kulturne, raziskovalne, družbene, evropske in globalne, državne, regijske in lokalne infrastrukture, namenjene vsem ustvarjalnim, radovednim, raziskovalnim in socialno čuječim ljudem.

Vuk Ćosić je na razstavo Licemerje in napuh postavil oziroma, bolje rečeno, navesil in obesil monumentalni napis »VOLIMO TE«, nanizan iz več kot 1000 na vrvico pritrjenih papirnih kvadratov, ki so v višini 3,9 m in dolžini 25,5 m, izmenjaje se beli in črni, tvorili omenjeni izraz. Razumeli smo ga lahko dvoumno, po srbohrvaško, v prevodu »LJUBIMO TE«, ali po slovensko, nanašajoč se na volitve. Vuk je s tem mozaikom ponovno uprizoril napis, kot ga je sestavila mladina 25. maja 1972 ob praznovanju rojstnega dne Josipa Broza Tita na Stadionu JLA v Beogradu. V SFRJ smo takšne predstave ob prinosu Štafete mladosti in govora najboljšega mladince ali mladinke takrat v Jugoslaviji spremljali vsako leto. Živi semaforji, ko je vsak na delu stadiona dvignil svoj kvadrat in so skupaj ustvarili napis ali sliko, so bili obvezni del scenografije in dramaturgije. Zanj sta bila tudi protopikselizacija in odsev prehoda iz analognega v digitalni svet. S pomočjo žive sile, ki pa je imela svoje muhe in se je kak črn kvadrat nepravilno znašel med belimi ali obratno, da besedi nista bili popolni. Človeška napaka, površnost, nezbranost, upor ...? Človeška narava pač.

Prvo delo Vuka Ćosića, ki sem ga videl, je bil napis »Hollywood« za slepe leta 1995. Besedo je prevedel v Braillovo pisavo in jo namestil v obliki velikih okroglih tabel pod Ljubljanski grad. Seveda se ob pogledu na monumentalno veduto, če vemo, kaj izraža, nasmejimo in razmišljamo o njeni dvoumnosti. Tudi Ljubljana je Los Angeles in ima svoj Hrib in »gleda« svoje filme. Kdor ni vedel, kaj ti krogi pišejo, se je verjetno vsaj vprašal, če ne pozanimal. Napis je stal tam kar nekaj let in postal svojevrstni ljubljanski simbol, ena od znamenitosti mesta.

Zdaj se »internetni veteran in mednarodno priznani klasik internetne umetnosti«, kot pišejo na enem od spletišč, prvič pojavlja v Mariboru s samostojno razstavo. Prvič se je namreč pojavil na dogodku predstavljanja takrat novo- ali multi-, danes pa intermedijskih umetnic in umetnikov iz Ljubljane v Multimedijem centru KIBLA leta 1998, ko sta z Matejem Andražem Vogrinčičem izvedla performans z oblečenimi bananami, ki so kot manekenke na modni reviji »vstopale na

Vuk Ćosić
DRAGI KARL
26. 4.–25. 5. 2024

artKIT, Glavni trg 14, Maribor
Odpiralni čas: od torika do petka od 15. do 19. ure, v soboto od 10. do 13. ure

pisto« z napovedjo vsakega modela in nosile različna oblačila za takšne in drugačne priložnosti. Tako smo tudi v Sloveniji dobili svoje banane, svoj pop z distanco do enega najpogostejših umetniških objektov. Mariborski intermedijski umetniki in umetnice so se nato predstavili v Galeriji Kapelica in v Klubu K4 v Ljubljani. Žal se podobna dvosmerna umetniška izmenjava med Mariborom in Ljubljano ni zgodila nikoli več.

»Dragi Karl« se razgrinja v razstavišču artKIT kot še ena Vukova razstavna premiera, ki je nastajala v preteklosti. Prvič javno predstavljamo serijo štirinajstih podob, ki so nastale med avtorskim sodelovanjem Karlom Lagerfelda in Vuka Ćosića, ki je bilo vzpostavljeno leta 2011 na pobudo in s posredovanjem berlinske galerije Digital Art Museum. Ob izidu knjige The Little Black Jacket je bilo načrtovano komplementarno spletno mesto, vendar je bil po prvih pripravah projekt ustavljen in nikoli objavljen.

Kreativna izmenjava je bila načrtovana na podlagi serije fotografij zvezdnikov iz sveta mode, glasbe in filma, ki nosijo Chanelovo ikonično La Veste, znane kot eden izmed najbolj kanonskih modnih dosežkov dvajsetega stoletja. Ćosić je k tem fotografijam dodal kontrapunkt na podlagi takrat delujočega algoritma Google image, ki je deloval kot podlaga za asociativno dopolnjevanje izvirnih fotografij z vizualno in pomensko povezljivimi internetnimi fotografijami.

Tako nastale paralelne podobe so opazovalcu ponudile vpogled v t. i. Minotavrovo avtorsko sodelovanje med človekom in strojem, pri čemer se prepletata intelektualni in kreativni horizont obeh. Na videz preprosta in celo zabavna vizualna igra vsebuje tudi zgodnjo instanco danes vseprisotne kritike predsodkov, vsebovanih v rešitvah umetne inteligence.

Pri čemer Vuk Ćosić »posodobi« takrat zamišljena in nastala dela z »omejitvijo odgovornosti«, ko obiskovalce in obiskovalke razstave »zavaruje« pred morebitnimi kršitvami avtorskih pravic modnega Kaiserja. Ob varno zapakiranih fotografskih dupleksih so namreč predstavljeni njihovi substituti, kot jih je v obliki besedila interpretirala in opisala umetna inteligenca.

Vuk spaja čase, preteklost s sedanjostjo in čez, v prihodnost, analogno preklaplja v digitalno nekoč in danes. V bistvu je »intermedijski arheolog« (kar je tudi po izobrazbi), ki venomer išče obravnavo sodobnih tehnologij na človeku – in ne samo uporabniku – prijazen način. Da so dela hkrati enigmatična, skrivnostna in razumljiva ter resna. A tudi humorna. Pa še kaj. Odvisno od dojemljivosti in sprejemanja.

Njegove podobe so posamično vinjete nekega obdobja, ki v skupni postavitvi naglasijo enovito in celovito umetniško zasnovo in v dialogu s preteklostjo izpostavijo naš čas skozi Vukovo ustvarjalno zgodovino, kot nam je vedno znova odkriva, ko pobira po svojem podstrešju. Z njimi vzpostavlja družbeno stvarnost v samosvojem javnem multilogu z raznimi sodelujočimi in s svojim dotikom pokaže zgodovino v sedanjih obravnavah in odnosih. V resničnosti. Skozi osebno izkušnjo, znanje in vedenje nas popelje v ples idej in povedi, oblik in vsebin, arheološkega in sodobnega, analognega in digitalnega. Izkoplje »mite« in z referenco nanje pripoveduje zgodbe, ki jih ozaljša, transformira s »sodobnimi tehnologijami« v svojstven paradoks, kar mu prižge iskro. Dela nam postanejo »tuja« oziroma nerazumljiva, neberljiva, vidljiva (četudi prikrita).

Vuk Ćosić je arheolog intermedijske umetniške umetnosti, ki angažirano preizprašuje našo, analogno naravo in tehnologije, ki jih stalno razvijamo in nastajajo nove. Prehitevanje narave se doslej ni pokazalo kot dobro glede na stanje sveta in situacijo v njem. Bo tokrat drugače? Ali je sploh lahko drugače? Nekateri menijo, da doslej še nismo naleteli na »višjo inteligenco« v Vesolju,

saj se »višja inteligenca« vedno na neki stopnji uniči med sabo. Obenem z razstavo »Dragi Karl« nekako prijazno posveča njegovi zvezdi, pri čemer pokliče avtorske pravice in dojemanje njih nekoč in danes. Zatorej lahko njegovo rudarjenje razumemo tudi kot bodisi rudimentarno bodisi sofisticirano. Od takrat do zdaj. Prej in tukaj.

– Peter Tomaž Dobrila

BIOGRAFIJA

Vuk Ćosić, rojen v Beogradu l. 1966, živi in dela v Ljubljani. Je mednarodno uveljavljeni klasik spletne umetnosti.

Z uporabo poetične medijske arheologije ustvarja razstave, videe, knjige in spomenike, ki raziskujejo družbene posledice odnosa med genezo medijskih tehnologij in umetnostjo.